CZU 327:616-036.21
DOI 10.5281/zenodo.5244770

IMPACTUL CRIZEI COVID-19 ASUPRA FENOMENULUI TERORISMULUI

Svetlana CEBOTARI
Republica Moldova, Chișinau
Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Departamentul Relații Internaționale
doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar
e-mail: svetlana.cebotari@mail.ru
https://orcid.org/0000-0001-9073-104X

Emergența crizei COVID-19 a afectat în mod semnificativ toate activitățile umane la scară globală, inclusiv asupra fenomenului terorismului. Pandemia de coronavirus nu este doar o criză în sectorul sănătății, ci și o criză a securității internaționale. Prezentul articol supune analizei efectele COVID-19 față de fenomenul terorismului printr-o abordare multidimensională.

Impactul crizei COVID-19 cu referire la fenomenul terorismului va fi analizat prin prisma a șase domenii: politic, militar-polițienesc, economic, social-cultural, informațional și infrastructură-transport. Aceste domenii nu sunt izolate, ci sunt interconectate și interdependente, influențându-se reciproc. În acest fel, vor fi examinate efectele și consecințele pandemiei în raport cu diferite societăți mai vulnerabile la radicalizare și terorism.

Cuvinte-cheie: *terorism, impact, criza COVID-19, securitate internațională.*

THE IMPACT OF THE COVID-19 CRISIS ON THE TERRORISM PHENOMENON

The emergence of the COVID-19 crisis has significantly affected all human activities on a global scale, including the phenomenon of terrorism. The coronavirus pandemic is not only a crisis in the health sector, but also a crisis in the international security.

This article analyzes the effects of COVID-19 on the phenomenon of terrorism from a multidimensional approach. The impact of the COVID-19 crisis on the phenomenon of terrorism will be analyzed in the first six areas: political, military-police, economic, socio-cultural, informational and infrastructure-transport. These areas are not isolated, but are interconnected and interdependent, influencing each other. In this way, the effects and consequences of the pandemic on different societies more vulnerable to radicalization and terrorism will be examined.

Keywords: *terrorism, impact, COVID-19 crisis, international security.*

L ' IMPACT DE LA CRISE COVID-19 SUR LE PHÉNOMÈNE DU TERRORISME

L'émergence de la crise du COVID-19 a considérablement affecté toutes les activités humaines à l'échelle mondiale, y compris le phénomène du terrorisme. La pandémie de coronavirus n'est pas seulement une crise dans le secteur de la santé, mais aussi une crise de la sécurité internationale.

Cet article analyse les effets du COVID-19 sur le phénomène du terrorisme à partir d'une approche multidimensionnelle. L'impact de la crise du COVID-19 sur le phénomène du terrorisme sera analysé dans les six premiers domaines: politique, militaire-police, économique, socioculturel, informationnel et infrastructures-transports. Ces zones ne sont

pas isolées, mais sont interconnectées et interdépendantes et s'influencent mutuellement. Dans ce sens, seront examinés les effets et les conséquences de la pandémie sur différentes sociétés plus vulnérables à la radicalisation et au terrorisme.

Mots clés : *terrorisme, impact, crise COVID-19, sécurité internațională.*

ВЛИЯНИЕ КРИЗИСА COVID-19 НА ФЕНОМЕН ТЕРРОРИЗМА

Возникновение кризиса COVID-19 существенно повлияло на всю человеческую деятельность в глобальном масштабе, включая феномен терроризма. Пандемия коронавируса – это не только кризис в секторе здравоохранения, но и кризис международной безопасности.

В этой статье анализируется влияние COVID-19 на феномен терроризма с многомерного подхода. Влияние кризиса COVID-19 на феномен терроризма будет проанализировано в первых шести областях: политическом, военно-полицейском, экономическом, социально-культурном, информационном и инфраструктурно-транспортном. Эти области не изолированы, а взаимосвязаны и взаимозависимы, влияя друг на друга. Таким образом, будут изучены эффекты и последствия пандемии для различных обществ, более уязвимых в условиях радикализации и терроризма.

Ключевые слова: *терроризм, воздействие, кризис COVID-19, международная безопасность.*

Introducere

Emergența crizei COVID-19 a afectat în mod semnificativ toate activitățile umane la scară globală, criza are repercusiuni și asupra fenomenului terorismului. Pandemia de coronavirus nu este doar o criză în sectorul sănătății, ci și o criză a securității internaționale. Societatea complexă în care trăim se confruntă cu o nouă problemă – virusul care a cuprins comunitatea mondială – SARS-COV 2. Criza COVID -19 a afectat grav climatul de securitate pe toate continentele, cu repercusiuni asupra tuturor statelor, teritoriilor și a celor mai vulnerabili cetățeni.

În acest context, merită atenție analiza efectelor pandemiei COVID-19 asupra fenomenului terorismului. Astfel, analizând posibilele efecte ale COVID-19 asupra fenomenului terorismului, vom aplica o abordare multidimensională, utilizând conceptul PMESII ca fiind cadru teoretic (PMESII este un acronim dezvoltat în armata Statelor Unite, care desemnează dimensiunile politică, militară, economică, socială, informațională și infrastructură). De asemenea, acest concept desemnează un instrument care este utilizat pentru a efectua o analiză holistică și structurată a unui spațiu operațional și care poate fi aplicat unei game largi de activități umane[1].

Acest instrument, adoptat de diferite armate și organizații militare din întreaga lume, va fi utilizat pentru a analiza efectele COVID-19 asupra diferitor dimensiuni ale fenomenului terorismului, indiferent dacă este de inspirație politică sau religioasă, pentru a evalua impactul pandemiei asupra securității globale. De asemenea, acest document își propune să reliefeze efectele și consecințele COVID-19, care au potențialul de a face societatea noastră mai susceptibilă și mai vulnerabilă la extremism, radicalizare și terorism. În acest fel, vor fi analizate diferitele moduri în care grupurile teroriste pot profita de pandemie în dimensiunile sociale, politice și economice[2].

---

1 ANTÚNEZ, J. C. *Terrorismo en la era del COVID: un analisis multidimensional.* https://global-strategy.org/terrorismo-en-la-era-del-covid-19-un-analisis-multidimensional/?fbclid=IwAR2YINQw1qz4N5XDXh7Sr7HT-1O-HYOcL_tI9BsL0sK20IDnxKrUnkb6YaA (accesat 12.03.2021).

2 ANTÚNEZ, J. C. *Terrorismo en la era del COVID: un analisis multidimensional.*

Repercusiunile crizei COVID-19 asupra fenomenului terorismului

Pentru o mai bună comprehensiune a impactului crizei COVID-19 asupra fenomenului terorismului, apare necesitatea utilizării instrumentului PMESII din punct de vedere transversal. Din această perspectivă, vor fi analizate șase domenii: politic, militar-polițienesc, economic, social-cultural, informațional și infrastructură-transport. Aceste domenii nu sunt izolate, ci sunt interconectate și interdependente, influențându-se reciproc.

Politic

În acest context merită atenție declarațiile Secretarului General, Antonio Guterres de la începutul lunii iulie 2020, din cadrul ședinței Consiliului de Securitate al ONU. Conform declarațiilor Secretarului General, grupările teroriste din întreaga lume folosesc pandemia de coronavirus pentru a-și extinde influența. De asemenea, potrivit acestuia, membrii unor astfel de organizații consideră instabilitatea globală ca un avantaj tactic[3].

Potrivit Institutului Interregional de Cercetare a Criminalității și Justiției al Națiunilor Unite (UNICRI), grupurile radicale din întreaga lume încearcă să profite de pandemie pentru a-și extinde activitățile (mai ales virtual) și pentru a discredita și diminua eficacitatea măsurilor luate de diferite guverne[4]. Lipsa pregătirii și a echipamentelor pentru serviciile de sănătate și îngrijire, cât și incapacitatea multor guverne de a face față efectelor pandemiei au sporit tulburările și nemulțumirile populației în majoritatea țărilor. În plus, creșterile mai mult decât previzibile ale inegalității sociale și deteriorarea situației economice vor spori dezacordul, respingerea și opoziția unei părți a populației față de partidele și pozițiile politice tradiționale. Toate acestea vor spori și mai mult polarizarea politică, ce s-a manifestat în diferite zone ale lumii în ultimii ani.

Sectoarele sociale cele mai afectate de efectele pandemiei vor fi susceptibile de a se identifica cu discursuri populiste extreme, de ambele părți ale spectrului politic. Aceste mișcări politice vor exploata declinul socio-economic, tensiunea și diviziunea politică. Diferitele poziții radicale se pot alimenta reciproc, sporind radicalitatea discursului lor. Acest lucru ar putea determina o parte din adepții săi să justifice și să utilizeze violența pentru a-și atinge obiectivele politice.

Aceste ideologii de extremă stânga și dreapta pot inspira noi forme de terorism „anti-stat", fie el naționalist, independent, xenofob, antisistem, antiglobal, animalist sau ecologic. Actele violente ale oricăreia dintre aceste fracțiuni sau grupuri pot motiva o reacție din partea rivalilor lor politici, sporind în continuare radicalizarea discursului lor și violența actelor lor. În acest fel, există riscul ca un cerc vicios periculos să fie stabilit și consolidat. Această situație ar putea fi manipulată și exploatată de puteri străine, pentru a provoca o destabilizare suplimentară, în contextul unei confruntări hibride.

Lupta împotriva pandemiei este folosită și de unele guverne din întreaga lume ca o justificare pentru a-și spori puterea, adoptând măsuri autoritare care sporesc controlul asupra cetățenilor și le împiedică mișcările și interacțiunile sociale și politice. Reducerea drepturilor și libertăților, reale sau percepute, împreună cu fenomenele analizate în alte dimensiuni, poate contribui, de asemenea, la creșterea riscului de radicalizare și de utilizare a violenței.

Grupurile radicale pot exploata, de asemenea, protestele împotriva măsurilor luate de guverne, pentru a-și propaga

https://global-strategy.org/terrorismo-en-la-era-del-covid-19-un-analisis-multidimensional/?fbclid=IwAR2YINQw1qz4N5XDXh7Sr7HT-1O-HYOcL_tI9BsL0sK20IDnxKrUnkb6YaA (accesat 12.03.2021).

[3] БЕЛЯЕВ, Д. *Терроризм в эпоху пандемии. Как коронавирус повлиял на безопасность в мире?* https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/8926009 (accesat 12.03.2021).

[4] ANTÚNEZ, J. C. *Op. cit.*

narațiunile, a-și spori baza de sprijin și a recruta noi membri întru a se alătura rândurilor organizațiilor lor. De asemenea, grupurile radicale pot provoca episoade de violență care contribuie la creșterea polarizării și tensiunii, condiții ideale pentru a-și spori rolul pe scena politică și influența lor în diferite sectoare ale societății. În unele țări, incapacitatea autorităților de a garanta securitatea și de a asigura nevoile economice și de sănătate poate fi exploatată de organizațiile radicale și teroriste. Astfel de grupuri pot furniza aceste servicii esențiale și pot obține sprijinul unei părți a populației, ocupând și profitând de vidul lăsat de guverne. Acest fenomen a avut loc anterior în diferite părți ale lumii, inclusiv în Afganistan, Siria și Irak. În aceste locuri, efectele economice și sociale ale COVID-19 pot adânci și exacerba diviziunile dintre diferite grupuri etnice, tribale sau religioase, reactivând sau generând noi conflicte armate, care vor provoca noi valuri de refugiați și persoane strămutate. Acest lucru contribuie la deteriorarea în continuare a unei situații foarte dificile. Nu trebuie uitat că în 2019 numărul refugiaților și al persoanelor strămutate în lume a atins o cotă record de 79,5 milioane[5].

Politica militară

Criza COVID-19 a determinat guvernele să dicteze blocaje, carantine și alte măsuri pentru a reduce temporar mobilitatea, precum și o mai mare desfășurare a forțelor de poliție și militare. Toate acestea sugerează că activitățile teroriste au fost împiedicate din două puncte de vedere diferite: *în primul rând*, din cauza numărului mai mic de persoane sau grupuri care se întâlnesc în locuri publice, susceptibile de a fi țintele acestor acte, ceea ce face ca orice acțiune teroristă să fie mai puțin profitabilă și șocantă; *în al doilea rând*, din cauza dificultății mai mari a mișcărilor pentru indivizi sau operațiuni teroriste, atât pentru executarea atacurilor, cât și pentru îndeplinirea funcțiilor de recunoaștere, logistică sau recrutare.

Cu toate acestea, numărul atacurilor din Europa în lunile ianuarie - noiembrie 2020 a atins cifra de 14, dublând cifra înregistrată în 2019 și trecând de la o medie de 0,5 atacuri pe lună la 1,3. Aceste atacuri, de mică amploare, au fost în mare parte opera unor actori individuali, radicalizați singuri și fără legături directe cu celulele și organizațiile teroriste. Creșterea atacurilor teroriste a fost mult mai mare în zonele afectate de conflicte armate, precum Africa de Vest și Centrală, Sahel, Irak și Afganistan. În ceea ce privește aspectul negativ, trebuie menționat, de asemenea, că există o serie de elemente ale poliției, care au fost folosite în noi misiuni și sarcini cauzate de pandemie, eliminându-le din alte sarcini, inclusiv lupta împotriva terorismului. Lupta internă din fiecare țară împotriva COVID-19 are, de asemenea, potențialul de a pune în pericol eforturile multinaționale de combatere a criminalității și a terorismului internațional. Aceste eforturi sunt vitale pentru a face față fenomenelor care nu fac distincție între țări sau granițe[6].

„În zonele de conflict, ISIS, Al-Qaeda și „afiliații" lor din regiuni, încearcă să-și restabilească influența și să pună mâna pe noi teritorii", a avertizat șeful ONU. „În afara zonelor de conflict, teroriștii și extremiștii sunt din ce în ce mai activi în spațiul cybernetic, pentru a găsi susținători și a încuraja violența". ISIS, Al-Qaeda și afiliații lor regionali încearcă să-și restabilească influența. Astfel de tactici ar putea duce nu numai la o creștere a atacurilor teroriste de către persoane sau grupuri, ci și la creșterea amenințării din partea șoviniștilor, a grupurilor de extremă dreaptă și a extremiștilor violenți. „Există un val în creștere de antisemitism, prejudecăți împotriva musulmanilor", a adăugat Antonio Guterres[7].

[5] ANTÚNEZ, J. C. *Op. cit.*

[6] *Ibidem.*

[7] *Пользуясь трудностями, связанными с пандемией, террористы и экстремисты действуют все активнее.*

Pandemia COVID-19 a dus la creș-terea amenințărilor din partea grupărilor teroriste precum Statul Islamic și Al-Qaeda (ambele interzise în Federația Rusă), Afganistan, Irak și Siria, relatează Associated Press (AP) cu referire la raportul experților ONU.

Afganistanul rămâne important atât pentru IS, cât și pentru Al-Qaeda, iar procesul de pace este principala condiție pentru suprimarea amenințărilor de la ambele grupuri, spun experții într-un raport adresat Consiliului de Securitate al ONU. Experții estimează reducerea numărului de militanți ai IS în Afganistan la 1000 și 2200; în același timp, Al-Qaeda are între 200 și 500 de luptători care operează în 11 provincii ale țării. ONU crede, de asemenea, că comandamentul al-Qaeda își asociază viitorul cu contacte strânse cu mișcarea talibană (interzisă în Federația Rusă) și operațiunile sale în țară. Afganistanul este și țara „cel mai grav afectată de terorism din lume": în ciuda încheierii unui acord de pace între Statele Unite și talibani la 29 februarie 2020, au murit în țară 2500 de personal de securitate și peste 600 de civili. Potrivit experților, Irakul și Siria rămân „zona principală" pentru IS, deși nu există indicii privind posibilitatea confiscării teritoriilor de către militanți. ONU crede că până la 10 mii de teroriști ai IS continuă să opereze în Irak și Siria, iar majoritatea se află pe teritoriul irakian, în ciuda operațiunilor forțelor de securitate ale acestei țări. În același timp, provincia siriană Idlib rămâne un „refugiu sigur" pentru teroriști, inclusiv pentru cei asociați cu Al-Qaeda. În același timp, ONU consideră că amenințarea teroristă rămâne relativ scăzută în Europa, în ciuda atacurilor anterioare. ONU constată că normalizarea relațiilor dintre Israel și o serie de țări arabe a fost deja utilizată în propaganda teroristă pentru a provoca atacuri în regiune.

https://news.un.org/ru/story/2020/12/1392252 (accesat 12.03.2021).

Extremiștii își consolidează pozițiile pe continentul african – în Africa de Vest, Mozambic, unde provincia Cabo Delgado din nordul țării suferă cel mai mult din cauza acțiunilor lor. În regiunea Sahel, luptătorii IS au suferit pierderi ca urmare a operațiunilor de combatere a terorismului, dar au reușit să mențină controlul și coordonarea unităților lor. Experții au ajuns la concluzia că „pandemia a împiedicat activitatea forțelor de ordine mai mult decât teroriștii". În același timp, odată cu slăbirea restricțiilor epidemiologice, într-o serie de regiuni ale lumii, se poate aștepta comiterea unor atacuri teroriste planificate anterior[8].

Pandemia COVID-19, cea mai recentă problemă a Europei și a lumii întregi, a alimentat retorica teroristă și a creat un avantaj pentru teroriști, care nu și-au încetat operațiunile, aceasta în timp ce forțele de securitate au trebuit să se conformeze restricțiilor impuse de situațiile de urgență și, respectiv, diferitor niveluri de alertă. Lupta cu criza generată de pandemie și controlul impactului negativ și al consecințelor sociale reprezintă primul obiectiv al guvernelor; asigurarea nevoilor zilnice de trai a devenit o problemă pentru mulți oameni, iar rata șomajului a ajuns la niveluri alarmante. Se pune întrebarea – cum au abordat teroriștii această perioadă de criză, iar în ceea ce îi privește pe teroriștii ISIS, s-a stabilit faptul că aceștia s-au folosit de obligativitatea purtării măștilor de protecție pentru a se putea întoarce în Europa, fără a fi detectați. Un exemplu relevant în acest sens este acela al arestării celui mai căutat fugar ISIS de către autoritățile din Marea Britanie – Abdel-Majed Abdel Bary. Pentru a fi în măsură să înțelegem profilul său și pericolul pe care îl reprezintă, trebuie menționat că acesta a avut legături cu teroristul britanic din rândul ISIS,

[8] *В ООН отметили, что пандемия привела к росту террористических угроз.* https://www.interfax.ru/world/749531 (accesat 12.03.2021).

cunoscut sub numele de Jihadi John. S-a stabilit faptul că acesta, după ce a ajuns în Spania cu o ambarcațiune cu care a plecat din Algeria, ar fi rămas nedetectat timp de cinci zile, perioadă în care a intenționat să comită, în Barcelona, un atac de tipul ”lup singuratic”.

Conform propagandei teroriste, actuala pandemie ar fi un dar al lui Allah pentru credincioșii adevărați (musulmani) și, respectiv, un blestem pentru occidentali și necredincioși. Nu există nici o îndoială că sunt destui oameni care chiar cred acest lucru, respectiv, că virusul ar fi o pedeapsă pentru occidentali și un dar pentru adevărații credincioși și pentru adepții islamului radical. Dacă luăm exemplul Afganistanului, unde rata de analfabetism este uriașă și accesul la informație este foarte redus, pe fondul însușirii propagandei islamismului radical, această situație poate conduce la amplificarea fenomenului înrolării în rândurile IS-K (Islamic State/Statul Islamic Khorasan).

În timp ce în Europa situația s-a îmbunătățit, în Orientul Mijlociu, în special în Siria și în Irak, situația este alarmantă. ISIS renaște, mai ales în zona deșerturilor și de-a lungul frontierei dintre cele două state. SUA estimează forța grupării teroriste din Irak și din Siria ca fiind între 14000 și 18000 de jihadiști. Revenirea ISIS este reală și dovedită de multiplele atacuri teroriste comise, multe dintre ele având efecte mortale. Numai în Irak, pe timpul Ramadanului, ISIS a revendicat un număr de 260 de atacuri, omorând sau rănind 426 de oameni. În Siria, celulele teroriste ISIS, începând cu luna aprilie 2020, au comis un mare număr de atacuri teroriste, ucigând, conform rapoartelor oficiale siriene, cel puțin 887 de luptători, adepți ai regimului Assad. Neoficial, se consideră că numărul victimelor din rândul forțelor siriene care sprijină regimul Assad ar fi dublu.

Poate ar fi cazul să menționăm faptul că anunțul inițial al președintelui Trump, cu privire la înfrângerea ISIS, nu a fost pe deplin justificat, atâta timp cât este evident că ISIS a pierdut bătălia și a dispărut de pe harta Orientului Mijlociu. Dar ca ideologie, este departe de a fi fost învinsă. Drept urmare putem vedea semne clare ale renașterii sale, sub forma atacurilor mortale asupra unor ținte militare și civile. Trebuie făcută o mențiune specială despre luptătorii ISIS deținuți în regiunea autonomă Kurdistan din Irak, unde s-a încercat evadarea în masă, cu scopul de a se alătura luptei împotriva autorităților legitime. Penitenciarele improvizate în Siria și în Irak dețin circa 10000 de oameni, dintre care 8000 sunt originari din Siria și din Irak, iar diferența este reprezentată de cetățeni din alte 50 de state și care provin, în special, din Belgia, din Marea Britanie, din Franța și din Germania, state care refuză să-i accepte pe teritoriul lor sau care chiar le-au retras cetățenia, cu scopul de a avea certitudinea că nu se mai pot întoarce în țară. Conform altor surse, numărul total al femeilor și copiilor aflați în centre de detenție improvizate, localizate în nord-estul Siriei, din considerentul că există suspiciuni de a avea legături cu ISIS, este de aproximativ 14.000, aceștia provenind din peste 60 de state. La acest număr, se adaugă alți 30000 de irakieni care locuiesc într-o aripă a taberei. În acest context, trebuie să reamintim că, în luna octombrie a anului 2019, sute de luptători ISIS au evadat din taberele din nordul Siriei unde au fost deținuți. Aceștia se pare că au reușit să se ascundă și, ulterior, să se regrupeze în zona deșerturilor, aflată la frontiera dintre Siria și Irak.

Din toate elementele expuse anterior, având în vedere vacuumul de putere existent, ISIS înflorește și se întoarce pe câmpul de luptă, fie prin intermediul unor state sponsor, fie sub propriul steag, cu propria ideologie și comandă. În acest context, merită atenție cazul Libiei, unde teroriștii și-au găsit loc într-un alt câmp de luptă. Conform tuturor evidențelor, vestul Libiei a devenit un adăpost sigur pentru organizațiile teroriste, aici fiind foarte activă organizația AQIM (Al-Qaeda in the Islamic Maghreb/Al-Qaeda în Statul Islamic și

Maghreb). O evaluare a războiului comercial SUA – China menționează faptul că ar fi existat o înțelegere între SUA și Turcia, care a permis prezența unei enclave a teroriștilor ISIS, pe posibila rută terestră a proiectului strategic chinezesc „Drumul Mătăsii", care traversează Irakul și Siria către Turcia. Scopul acestei înțelegeri ar fi acela de a bloca proiectul chinezesc de expansiune economică. Mai mult decât atât, această situație ne arată complexitatea jocurilor politico-economice din Orientul Mijlociu. Toate acestea se întâmplă în timp ce SUA fac eforturi să iasă din Afganistan, fiind oarecum forțate să facă o înțelegere cu talibanii (una dintre zecile de organizații teroriste care operează pe teritoriul afghan), care, la rândul lor, au fost de acord să promită că niciodată Afganistanul nu va mai deveni adăpost și tabără de antrenament pentru organizațiile teroriste care urmăresc să atace America. SUA vor menține un număr redus de militari în Orientul Mijlociu (Siria și Irak), circa 500 de oameni. Retragerea din punctele fierbinți ale lumii a militarilor americani este o opțiune periculoasă, care poate declanșa un lanț de consecințe negative pentru securitatea Europei și a lumii.

Una dintre preocupările serviciilor de securitate este aceea privind modalitățile în care vor fi comise viitoarele acte teroriste, un loc important fiind ocupat de folosirea armelor biologice. Pandemia actuală a demonstrat că o armă biologică poate fi dezvoltată și folosită, în viitorul apropiat, chiar de către organizații teroriste, care, după cum se știe, au, în rândul lor, oameni cu o înaltă pregătire.

Conform rapoartelor existente, în Europa ar fi aproximativ 1000 de teroriști ISIS, inactivi, oricând gata să acționeze împotriva regimurilor constituționale și democratice din statele în care se află. A devenit evident faptul că, în regiunea Catalonia, din Spania, regiune populată de zeci de mii de cetățeni pakistanezi de sex masculin, care nu au acte de identificare și care, în mare parte, au intrat ilegal, avem și epicentrul pandemiei de COVID-19, iar acest aspect se pare că are legătură cu atitudinea acestora față de cultura europeană. Astfel, este cunoscut faptul că aceștia nesocotesc regulile minime de protecție, impuse de autorități, acesta fiind și un gest de sfidare a autorităților, dar și o posibilă manifestare de sprijin față de dorința exprimată de ISIS de a recuceri fostele teritorii musulmane de care au fost deposedați în Peninsula Iberică de către creștinii europeni.

Un important pas în lupta cu terorismul, în general, și cu jihadiștii ISIS întorși din Orientul Mijlociu, în special, a fost făcut de către autoritățile britanice. Astfel, toți jihadiștii condamnați nu mai sunt eliberați din închisorile britanice în baza unei proceduri de rutină, ci, dimpotrivă, în urma unei evaluări atente a riscurilor pe care aceștia le prezintă pentru siguranța publică. De asemenea, de o mare importanță este și promulgarea unei legi care dă autoritate poliției să aresteze și să dețină, pe o perioadă mai mare, toți suspecții de terorism. Franța, de asemenea, este preocupată de a găsi soluții la problema complexă a terorismului.

Nu se poate trece cu vederea un detaliu important, respectiv acela al migrației ilegale în Europa, o problemă care trebuie luată în considerare cu mare atenție. Astfel, conform unor rapoarte care au la bază evaluarea Centrului de Cercetări Pew (Pew Research Center), situația se prezintă astfel:

- în Franța, este estimat faptul că ar fi existat între 300000 și 400000 de imigranți, în anul 2017, în prezent, probabil, aceștia au depășit cifra de 500000;
- în Marea Britanie, sunt până la 1,2 milioane de imigranți, dintre care un sfert au intrat ilegal[9].

Jocul final pentru teroriști este de a pedepsi infidelii și nu există nimic care să împiedice un simpatizant ISIS sau un

[9] VOICU, C. *Terorismul pe timpul pandemiei de COVID-19. Evoluții și previziuni*. Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I". https:///C:/Users/User/Downloads/912-Article%20Text-3472-1-1-20201015.pdf (accesat 12.03.2021).

luptător ISIS infectat cu COVID-19 să meargă și să infecteze mai multe persoane în numele jihadului", a spus David Otto, expert de combatere a terorismului și criminalității organizate la Global Risk International, pentru Daily Star. „Scopul lor nu va fi să-i ucidă pe oameni împotriva cărora răspândesc virusul, ci să impună o blocare a activității, pentru a slăbi și pedepsi economiile țărilor occidentale care ar trebui să trateze aceste persoane infectate", a explicat Otto. "Teroriștii caută modalități de a transforma această pandemie într-o oportunitate". Deși multe organizații teroriste au devenit inactive în timpul pandemiei, expertul avertizează că ar putea încă să explodeze comploturi jihadiste. Analiștii în materie de securitate presupun că o recesiune globală ar putea ajuta ISIS să recruteze noi membri. Raportul ONU arată că „impactul pandemiei asupra terorismului a variat între zonele de conflict și zonele non-conflictuale și între amenințările pe termen scurt și lung. Grupurile folosesc focarul pentru a promova propaganda și strângerea de fonduri și, în unele regiuni, încearcă să profite de percepția că atenția forțelor de securitate este redusă în altă parte"[10].

După cum a scris The Sunday Times, din cauza pandemiei, militanții grupului terorist Statul Islamic au primit interdicția de a vizita Occidentul din partea conducerii lor. Cu toate acestea, atâta timp cât teroriștii nu ating țările occidentale, ei continuă să funcționeze în alte state. Creșterea activității se produce în special în Orientul Mijlociu și Africa, dar afectează și Asia Centrală și de Sud-Est. Acest lucru se datorează parțial și coronavirusului, și anume faptului că Occidentul este forțat să se concentreze asupra combaterii epidemiei și să umbrească lupta împotriva terorismului.

Misiunile coaliției internaționale antiteroriste sunt suspendate în Irak. Trupele străine au început să părăsească teritoriul irakian în februarie. Această decizie a fost asociată cu conflictul dintre Washington și Teheran – armata SUA l-a eliminat pe generalul iranian Qasem Soleimani pe aeroportul din Baghdad, ceea ce a provocat o reacție negativă din partea guvernului irakian. La sfârșitul lunii martie, instructori din principalele țări europene au părăsit țara, NATO și-a suspendat misiunile de sprijin, iar coaliția americană și-a transferat o parte din bazele sale militare în Irak, lăsându-și forțele doar în cele mai protejate locuri. În ceea ce privește contingentul SUA, aceste măsuri au fost dictate de protecția trupelor împotriva unui atac din Iran, scrie Politico.

Situația teroristă se înrăutățește și în Siria, unde provincia Idlib este încă parțial sub controlul militanților. Rusia ajută guvernul sirian să lupte împotriva teroriștilor, nedepășind Damascul pe fondul pandemiei. Cu toate acestea, militarii turci sunt implicați și în Idlib, care au făcut anumite ajustări la misiunile lor. Mai mulți soldați turci din Siria au contractat coronavirusul, potrivit SANA, ducând la suspendarea mai multor sarcini în regiune. Ankara a crescut urgent numărul personalului medical din zona de război, dar numărul real de cazuri este încă necunoscut. De asemenea, nu există date privind numărul personalului militar izolat după contactul cu infectați.

Acest lucru va face, probabil, ajustări la controlul Turciei asupra militanților din provincie. Numai în aprilie, mass-media locală a raportat mai multe raiduri teroriste asupra așezărilor pașnice din Siria, precum și intensificarea atacurilor asupra pozițiilor armatei siriene.

Probleme apar și cu închisorile în care sunt ținuți militanții. Potrivit The New York Times, numărul de cazuri de coronavirus crește rapid în Siria, deși autoritățile raportează doar 19 cazuri de infecție și două decese. Cea mai dificilă și potențial explozivă situație pentru

[10] ANTON, C. *Avertizare șocantă. Teroriștii ISIS ar putea transforma Covid-19 într-o armă.* https://stirileprotv.ro/stiri/international/avertizare-socanta-teroristii-isis-ar-putea-transforma-covid-19-intr-o-arma.html (accesat 12.03.2021).

răspândirea coronavirusului se dezvoltă în Trans-Eufratul sirian și în zona din jurul orașului Tanf. În aceste teritorii există cele mai problematice centre de infecție potențial masivă, și anume închisorile supraaglomerate, care conțin peste 10 mii de prizonieri ai ISIS, tabere pentru persoane strămutate, doar într-una dintre ele – Al-Haul – rămân aproximativ 67 de mii de oameni. Acești factori, ca și în Irak, împiedică parțial eforturile de combatere a teroriștilor și beneficiază, de fapt, militanții.

O situație similară se dezvoltă în Africa, unde Franța face ajustări la operațiunea sa „Barkhan" împotriva teroriștilor asociați cu Al-Qaeda și militanții loiali IS. Italia este forțată să-și suspende participarea la lupta împotriva pirateriei în Somalia. Pericolul crește în Asia de Sud-Est, unde mulți militanți au mers, după înfrângerea Statului Islamic, în Siria. Se observă o creștere a activității organizațiilor extremiste din regiune. IS anunță includerea teritoriului Indoneziei, Malaysiei, Singapore, Filipine și o parte a Thailandei în „califatul" său.

Teroriștii folosesc timpul obținut „cu beneficii", scrie Politico, în același Irak, militanții au cvadruplat numărul atacurilor cu mortiere și rachete. Fără operațiuni antiteroriste active, teroriștii pot câștiga treptat controlul asupra așezărilor mici de pe teritoriul irakian, analiștii publicației sunt siguri, și ulterior vor încerca din nou să cucerească cea mai mare parte a Irakului. Pandemia a ieșit în evidență și nu se acordă suficientă atenție activităților teroriștilor, care joacă parțial un plus pentru militanți. În astfel de condiții, este posibil ca teroriștii din Statul Islamic să încerce să-și restabilească prezența în Siria.

Probabil că retrogradarea luptei împotriva terorismului poate îmbunătăți cooperarea între diferite grupuri și, în general, extinde interacțiunea. În special, o amenințare similară există în Thailanda, unde radicalii locali nu au jurat credință Statului Islamic, ci au participat activ la bătăliile din Siria[11].

Dan Smith, directorul Institutului de Cercetare a Păcii din Stockholm (SIPRI), consideră că pe fondul pandemiei de coronavirus SARS-CoV-2 va avea loc o creștere a terorismului – lucru valabil pentru Irak și Siria. De asemenea, conform poziției lui Smith, conflictul din Yemen nu poate decât să se înrăutățească, în timp ce în Afganistan ar trebui să se aștepte la consolidarea mișcării talibane islamice radicale. Potrivit lui Smith, o nouă escaladare a tensiunilor este posibilă în Cornul Africii și în Sahara de Vest, de exemplu în Nigeria sau Mali, deoarece răspândirea infecției cu coronavirus a slăbit mult infrastructura publică și oamenii nu primesc sprijinul necesar[12].

„De la izbucnirea pandemiei și slăbirea forțelor de securitate din întreaga lume, IS a continuat să desfășoare operațiuni în Afganistan, Africa de Vest, Africa Centrală, Sahel, Egipt și Yemen", a spus Rita Katz, directorul SITE Intelligence Group, care monitorizează organizațiile jihadiste și ultranaționaliste. „ISIS a folosit în mod deliberat pandemia pentru a ataca Irakul, Maldivele și Filipine", adaugă expertul.

În martie 2020, când majoritatea țărilor din UE abia începeau să se pună în carantină, militanții IS din buletinul săptămânal Al-Naba și-au chemat susținătorii să lovească Occidentul. Teroriștii au numit pandemia un moment oportun pentru o astfel de acțiune, deoarece guvernele occidentale s-au angajat pe deplin în

[11] ПОПЛАВСКИЙ, А. *Эффект пандемии: как коронавирус помогает террористам.* https://www.gazeta.ru/army/2020/04/11/13044979.shtml (accesat 12.03.2021).

[12] *Эксперты опасаются усиления терроризма из-за коронавируса*. https://www.dw.com/ru/%D1%8D%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%8B-%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%8E%D1%82%D1%81%D1%8F-%D1%83%D1%81%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F%B0/a-53400489 (accesat 12.03.2021).

lupta împotriva virusului. „IS a început să folosească tema COVID-19 ca propagandă, ridicând virusul ca o pedeapsă divină pentru Occident", a explicat Josh Lipovski, cercetător în cadrul proiectului de combatere a extremismului (CEP). La început, IS și-a chemat susținătorii să evite zonele de contaminare, dar apoi și-au dat seama că ar putea beneficia de frica cauzată de pandemie. În același timp, teroriștii din Al-Qaeda și-au început campania. Militanții au emis un manifest de șase pagini în limba engleză, în care au vorbit despre hegemonia economică a SUA în prăbușire, despre „pedeapsa pentru Occident" și au legat pandemia de „pedeapsa puterilor superioare". Un raport al Institutului de Cercetări din Orientul Mijlociu (MEMRI) a declarat că experții au văzut în ultima perioadă o creștere a activității pe internet a mișcărilor radicale. Aceasta include apariția diferitor conturi pe Facebook, lansarea de noi media subterane și activarea canalelor Telegram care operează deja.

Este posibil ca agitația și chemările militanților să atace Occidentul să fi ajuns parțial la „publicul țintă". Deci, pe 15 aprilie, poliția germană a arestat în vestul Renaniei de Nord-Westfalia patru membri suspectați ai IS, care, potrivit autorităților, planificau un atac asupra instalațiilor militare americane din țară.

Tot în aprilie, autoritățile franceze responsabile de combaterea terorismului au lansat o anchetă după ce sudanezul Abdullah Ahmad-Osman, în vârstă de 33 de ani, a înjunghiat trecătorii în centrul orașului Romans-sur-Isère. Drept urmare, două persoane au fost ucise și alte cinci au fost rănite. La începutul lunii mai, poliția din Barcelona a arestat un bărbat marocan care, potrivit The Mirror, se pregătea să efectueze un atac. Înainte de aceasta, ofițerii de aplicare a legii spanioli au reușit să rețină unul dintre cei mai căutați teroriști din Europa, fostul rapper britanic Abdel-Majid Abdel Bari, aflat în zona de conflict sirio-irakiană de câțiva ani.

Potrivit El Periodico, în ultimele luni, agențiile spaniole de aplicare a legii au intensificat lupta împotriva terorismului și au efectuat deja șase operațiuni pentru capturarea membrilor IS, în urma cărora au reușit să rețină 13 persoane. Cea mai recentă operațiune de acest gen a fost dezvăluirea, pe 8 iulie 2020, a unei rețele de recrutori IS în orașul Badalona din provincia Barcelona.

În același timp, pandemia are și un efect invers asupra activității elementelor radicale. Acestea sunt la fel de vulnerabile la virus ca toți ceilalți. Există controale stricte la frontieră în întreaga lume și multe state își păstrează încă frontierele închise. Acest lucru face dificilă deplasarea radicalilor în întreaga lume și implicarea în contrabandă. Sechestrul celui mai mare lot de droguri din Italia este o ilustrare a acestui fapt. Autoritățile pun, de asemenea, un accent sporit pe urmărirea contactelor pacienților prin aplicații, sisteme de recunoaștere facială și camere de securitate. În astfel de condiții, teroriștilor le este mai dificil să se pregătească pentru acțiuni și să rămână neobservați. Principalele amenințări rămân în țările mai puțin bogate, unde teroriștii controlează zone întregi, dar chiar și acolo riscă să se confrunte cu nemulțumirea populației locale din cauza crizei alimentare și economice, precum și din cauza provocărilor pentru sănătate. Principala provocare pentru guvernele moderne este să nu declanșeze problemele cauzate de pandemie, pentru ca acestea să nu devină teren fertil pentru răspândirea de noi germeni de instabilitate globală[13] .

Dimesiunea economică

În discursul său, secretarul general a menționat, de asemenea, că pandemia a generat răsturnări sociale și economice care pot duce la radicalizarea oamenilor disperați, în special a tinerilor, și îi pot împinge spre extremism și criminalitate.

[13] БЕЛЯЕВ, Д. *Терроризм в эпоху пандемии. Как коронавирус повлиял на безопасность в мире?* https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/8926009 (accesat 12.03.2021).

Acest lucru este valabil mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, care au fost cel mai puternic afectate de șocurile asociate cu coronavirusul[14]. Recesiunea economică cauzată de pandemie și eșecul unor guverne de a oferi asistență celor care au nevoie au dus la grave tensiuni politice în diferite părți ale lumii. Oamenii care nu au primit ajutor de la autorități și sunt dezamăgiți de statele lor devin ținte ușoare pentru recrutarea teroriștilor[15].

Efectele economice ale COVID-19 provoacă cea mai profundă recesiune din ultimele opt decenii și amenință să împingă zeci de milioane de oameni din întreaga lume în sărăcie. Deși este încă imposibil să se stabilească exact totalitatea acestui impact, se poate prezice că pierderea locurilor de muncă, recesiunea și lipsa orizonturilor personale, familiale și profesionale, vor contribui la creșterea tulburărilor sociale și a tulburărilor în multe țări din întreaga lume. Instabilitatea și dificultățile socio-economice pot motiva procesele de radicalizare și pot facilita procesul de recrutare de către grupuri teroriste de diferite tipuri, fie de inspirație religioasă, fie de orientare politică.

În unele țări ale lumii, COVID-19 a exacerbat situațiile socio-economice negative și va crea noi pachete de sărăcie. În cazul Africii subsahariene, această deteriorare socială și economică, împreună cu presiunea demografică, vor motiva o creștere a două fenomene deja existente: pe de o parte, un grad mai mare de sprijin și înscriere în grupurile teroriste, în special în Sahel din Africa de Vest și din Africa de Vest; pe de altă parte, o creștere a emigrației către Europa. Criza economică produsă de pandemie va afecta și bugetele fiecărui stat, scăzând, probabil, elementele dedicate prevenirii și combaterii terorismului, precum și a celor destinate proiectelor de formare și cooperare internațională. Aceste reduceri bugetare vor afecta, de asemenea, misiunile militare și de poliție din țările afectate de terorism, precum și proiectele de cooperare și dezvoltare ce urmăresc să schimbe circumstanțele care cauzează radicalizarea și violența.

Pe de altă parte, așa cum s-a întâmplat în zone de conflict și în situații de urgență umanitară anterioare, vor exista organizații, politice sau religioase, dedicate abordării efectelor și consecințelor COVID-19. Unele dintre aceste organizații pot fi folosite și ca „acoperiri" pentru activitățile de finanțare ale grupurilor extremiste și pentru răspândirea și difuzarea ideii, poziției și doctrinelor radicale. Generarea de noi conflicte armate în unele zone ale lumii ar putea provoca, de asemenea, deplasarea combatanților străini către zone de confruntare pentru a-și apăra coreligionarii respectivi[16].

Din cauza COVID-19, oamenii își pierd locul de muncă, iar copiii și adolescenții sunt privați de oportunitatea de a studia. Cele mai nevoiașe grupuri ale populației rămân fără sprijinul guvernului. Oamenii își pierd încrederea în guverne, iar societatea este împărțită. Sub pretextul combaterii pandemiei, autoritățile introduc măsuri de urgență care limitează drepturile oamenilor și fac imposibilă funcționarea organizațiilor neguvernamentale. În plus, în multe țări, autoritățile continuă să folosească legile antiteroriste pentru a suprima disidența[17].

Dimensiunea socio-culturală

În situația actuală, populația țărilor occidentale petrece mult mai mult timp acasă. Există o îngrijorare tot mai mare cu privire la izolare și sănătatea mintală, în special pentru cei care trăiesc singuri. Pentru acele persoane, tensiunile și

[14] БЕЛЯЕВ, Д. *Терроризм в эпоху пандемии. Как коронавирус повлиял на безопасность в мире?* https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/8926009 (accesat 12.03.2021).

[15] *Ibidem.*

[16] ANTÚNEZ, J. C. *Op. cit.*

[17] *Пользуясь трудностями, связанными с пандемией, террористы и экстремисты действуют все активнее.* https://news.un.org/ru/story/2020/12/1392252 (accesat 12.03.2021).

conflictele familiale sau interpersonale pot fi, de asemenea, considerate ca elemente care cresc nivelul de stres. În plus, mulți oameni și-au pierdut locurile de muncă, au fost separați temporar de aceasta sau și-au întrerupt educația și formarea academică. Această întrerupere a muncii sau a carierei educaționale poate duce la dificultăți financiare, frustrare sau plictiseală, crescând vulnerabilitatea la radicalizare și riscul implicării în activități violente sau teroriste. Pe latura pozitivă, trebuie menționat faptul că izolarea socială sau închiderea în mediul familial reduce riscul de a intra în contact fizic cu elemente radicale și crește, în multe cazuri, expunerea la influențe pozitive ale familiei. Creșterea emigrației poate motiva, pe lângă numeroase probleme și preocupări legate de securitate, o creștere a sentimentelor xenofobe și islamofobe în unele sectoare ale societăților europene. Aceste sentimente vor fi stimulate de situația economică dificilă și încurajate de unele partide politice ultranaționaliste și exclusive. Diseminarea farselor, informațiilor xenofobe și conspirative și lipsa de încredere în mass-media tradiționale vor complica situația.

Creșterea xenofobiei poate fi importantă în inițierea și dezvoltarea multor procese de radicalizare religioasă în Europa, în special în rândul musulmanilor, convertiți sau emigranților din a doua sau a treia generație, bărbați și femei, care suferă o criză de identitate, prin faptul că nu se identifică cu societatea în care s-au născut și au crescut, nici cu cea din care au venit părinții și bunicii. Motivațiile și motivele fiecărui individ pentru a îmbrățișa radicalizarea și terorismul variază în funcție de fiecare individ, fiecare comunitate și fiecare zonă geografică. Unii, majoritatea locuitori din țările din Africa de Nord sau din Orientul Mijlociu, caută să-și îmbunătățească situația socio-economică și să răstoarne regimul politic în vigoare. Alții, în principal cetățeni ai țărilor occidentale, fac acest lucru din motive culturale și identitare. Efectele COVID-19 pot crește ambele fenomene.

În timpul carantinei, multe școli și universități au fost închise și sute de milioane de copii și adolescenți nu au putut continua studiile, deoarece nu au posibilitatea de a studia de la distanță. Tinerii se confruntă deja cu a doua recesiune globală din viața lor, sunt dezamăgiți de politicieni și lideri mondiali, iar extremiștii profită de acest lucru, atrăgând tineri care și-au pierdut credința în viitor. Guterres a atras, de asemenea, atenția participanților la întâlnire asupra creșterii neo-nazismului, rasismului și xenofobiei, care, pe fondul unei pandemii și a protestelor sociale, duc la o polarizare și mai mare a societății. El a subliniat că lumea trebuie să dea dovadă acum „unitate și solidaritate”[18] .

Grupuri radicale de inspirație politică sau religioasă diferite s-au lansat în lumea virtuală pentru a profita de frustrarea, frica, anxietatea, furia și înverșunarea multor cetățeni. Acești oameni au fost conduși, prin izolare, închidere, instrucțiuni și alte măsuri care reduc mobilitatea și relațiile sociale, pentru a crește timpul petrecut navigând și interacționând pe internet, crescând riscul de recrutare și radicalizare virtuală. La fel, lipsa tot mai mare de speranță și credibilitatea mijloacelor de comunicare tradiționale, percepute ca manipulatoare și în slujba puterii politice și economice stabilite, au făcut ca unele sectoare ale populației să recurgă la forumuri și să discute pe internet pentru a accesa surse alternative.

Diferite grupuri exploatează pandemia ca un nou motiv sau o nouă justificare pentru utilizarea violenței împotriva guvernului sau împotriva unor sectoare ale populației, fie din cauza rasei, religiei, ideilor politice sau orientării sexuale. Pentru aceasta, ei au folosit din ce în ce mai mult narațiunile care justifică acțiunile

[18] *Глава ООН: пандемия COVID-19 может привести к активизации террористической деятельности.* https://news.un.org/ru/story/2020/09/1385002 (accesat 12.03.2021).

lor și pozițiile lor politice sau religioase, în special cele care includ elemente de nemulțumire și răzbunare și care dau vina pe inamicii lor pentru originea și gestionarea defectuoasă a pandemiei.

De exemplu, mișcările tradiționale care apără o versiune literală, ultraconservatoare și violentă a islamului asigură că „Occidentul creștin este scufundat într-o campanie de supunere a islamului și a musulmanilor, cu colaborare și în colaborare cu evreii și sionismul internațional". Pe de altă parte, extrema dreaptă, în multe țări, susține că „evreii, chinezii, oamenii de culoare, minoritățile sexuale, guvernele și miliardarii care îi susțin, încearcă să exploateze și să lipsească populația albă ariană de libertatea lor.

Dimensiunea informațională

Grupurile extremiste folosesc rețelele de socializare pentru a răspândi teoriile conspirației și dezinformarea despre virus, extinzându-și rețelele prin exploatarea algoritmilor care identifică potențiali adepți printre cei care au „plăcut" sau au distribuit unul dintre „memele" lor. Creșterea exponențială a informațiilor de acest tip, pe care individul le primește, le va spori lipsa de încredere și opoziția față de sistemul politic actual, facilitând procesele de radicalizare care pot duce la violență și terorism. Cu toate acestea, până în prezent nu există dovezi că radicalizarea și recrutarea teroristă de către grupuri de inspirație religioasă au crescut în timpul pandemiei.

În domeniul informațional, trebuie remarcat, de asemenea, că interesul colosal al mass-media cauzat de COVID-19 a deviat atenția publicului de la alte probleme, inclusiv terorismul. Într-o situație în care viața a sute de oameni se pierde în fiecare zi, organizațiile și grupurile teroriste, pentru a câștiga atenția presei și a opiniei publice, ar fi forțate să întreprindă acțiuni deosebit de sângeroase. Teroriștii își pot modifica, de asemenea, tactica și procedurile și ar putea folosi transmisia COVID-19 ca o formă rudimentară de armă biologică, ca o modalitate de a spori impactul acțiunilor lor[19].

Lupta împotriva propagandei teroriste desfășurate online este o problemă cu istorie veche. Propaganda teroristă vizează recrutarea de noi adepți și, nu în cele din urmă, incitarea la acțiuni de genul "lup singuratic" împotriva unor ținte așa-zis legitime (forțele de securitate, militari, angajați ai instituțiilor internaționale etc.). Rețelele de socializare, ca și mass-media, joacă un rol esențial în informarea în timp real și în coordonarea grupărilor teroriste și a activităților acestora.

În ciuda regulilor UE, care interzic propaganda teroristă, rețelele de socializare au vulnerabilități care permit desfășurarea de activități periculoase pentru ordinea publică. Mass-media, indirect și fără a avea intenția de a o face, sprijină propaganda teroristă prin aceea că ține pe prima pagină numele, fotografiile, declarațiile și alte detalii interesante ale teroriștilor și crimelor lor, pornind de la regula cunoscută că „știrile rele sunt știri bune", pentru că se vând ușor și fac audiență. Rețelele de socializare permit adesea ori, mai bine zis, în cea mai mare parte a timpului, diseminarea materialelor video de propagandă, care incită la ură și la acte violente, având cuvinte de laudă pentru actele comise individual și considerate (fără a avea vreo probă) ca aparținând unor membri ai ISIS sau unor simpatizanți ai acestora. Pe de altă parte, ne putem întreba cu privire la natura așteptărilor pe care le are comunitatea internațională, atunci când Facebook, un jucător major pe piața rețelelor de socializare, a ales, pentru echipa de supervizare, o persoană ca Tawakkol Karman, care este cunoscută ca fiind o figură importantă a filialei yemenite a Fraților Musulmani (Muslim Brotherhood) – Partidul Islah al Yemenului (Yemen's Islah Party). Un număr de materiale video care aparțin organizației ISIS Amaq News Videos au fost diseminate pe câteva rețele de socializare,

[19] ANTÚNEZ, J. C. *Op. cit.*

după cum urmează: Telegram, RocketChat, Hoop și pe cel puțin 10 website-uri: Amazon Drive, File. Fm, Streamable, Top4top, Dropbox, Mediafire, Microsoft One Drive, Internet Archive, Mega.Nz, ys later, Mediafire, Internet Archive și Ok.Ru. Grupul de tehnologie pro-ISIS Electronic Horizons Foundation (EHF) a lansat o revistă online, dedicată securității informației pe internet pentru utilizatorii săi, care vizează telefoanele inteligente, sistemele de operare Android și iOS, practicile pentru asigurarea securității Internetului, folosind Tor și VPN pentru operarea adreselor de IP și metode pentru asigurarea intimității utilizatorului, atunci când folosește website-urile rețelelor de socializare.

Pe perioada pandemiei actuale de coronavirus, organizații teroriste, precum Frăția Musulmană și ISIS, au folosit avantajul creat de consemnarea la domiciliu a cetățenilor, pentru a disemina ideologia sa, cu intenția de a recruta noi adepți și de a-și reconstrui rețelele. Aplicația Euro Fatwa, care a fost creată de Consiliul Europei pentru Fatwa și Cercetare, cu sediul în Dublin, a fost descrisă de către oficialii europeni ai serviciilor de securitate ca fiind o aplicație periculoasă, a cărei creare a urmărit ca să devină un instrument al Fraților Musulmani, pentru radicalizare. Marea Britanie a tras deja alarma, pentru serviciile de informații, cu privire la o potențială explozie a numărului de atacuri în viitorul apropiat[20].

Recrutarea prin intermediul unor aplicații speciale este, în mod cert, un episod alarmant al evoluției fenomenului terorist. Atacurile cibernetice asupra infrastructurii critice s-au dovedit, recent, ca fiind o variantă la atacurile teroriste tradiționale. Astfel, în Israel, instalațiile folosite pentru asigurarea apei potabile populației au fost ținta unui atac cibernetic, care viza creșterea la un nivel letal a conținutului de substanțe chimice din apă.

Furtul de identitate face parte, de asemenea, dintre recomandările liderilor teroriștilor și are ca scop asigurarea unei noi identități foștilor jihadiști din Orientul Mijlociu, care doresc să se reîntoarcă în Europa, așa cum s-a întâmplat, recent, în Spania. Angajarea și trimiterea foștilor luptători ISIS din Orientul Mijlociu în alte părți ale globului unde există lupte armate ar putea fi un nou episod din categoria terorismului sponsorizat de entități statale. Distrugerea culturilor prin incendierea lor pe câmpuri, chiar înainte de recoltare, așa cum s-a petrecut în Irak, poate să fie folosită și în cazul pădurilor și resurselor naturale (gaz, petrol) sau magistralelor de transport. Conform unui raport legat de existența unor întâlniri live pe rețeaua de socializare Facebook, organizate de ISIS, „este o chestiune de timp până când aceste rețele preexistente sofisticate vor folosi avantajul experienței dobândite de operativii ISIS, pentru a comite atacuri teroriste în SUA”[21].

Restricțiile de călătorie, la nivel național și internațional, precum și controlul sporit și securitatea în porturi, stații, aeroporturi și la frontier, complică circulația elementelor teroriste, care ar putea începe să utilizeze mijloace alternative, cum ar fi rețelele de imigrație ilegale, pentru a călători între diferite țări și să se miște mai târziu în interiorul lor.

Concluzii

Studiul realizat arată un șir de efecte motivate de COVID-19 care vor afecta multidimensional viitorul extremismului și terorismului, atât la nivel local, cât și internațional. Actualmente este necesar să se revizuiască protecția infrastructurilor în timpul pandemiei, cum ar fi spitalele și

[20] ПОПЛАВСКИЙ, А. *Эффект пандемии: как коронавирус помогает террористам*. https://www.gazeta.ru/army/2020/04/11/13044979.shtml (accesat 12.03.2021).

[21] VOICU, C. *Terorismul pe timpul pandemiei de COVID-19. Evoluții și previziuni.* Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I” file:///C:/Users/User/Downloads/912-Article%20Text-3472-1-1-20201015.pdf (accesat 12.03.2021).

supermarketurile, precum și să se dezvolte capacități pentru a face față utilizării posibile a COVID-19 ca armă teroristă. Împreună cu măsuri de natură polițienească, juridică, legislativă și judiciară, o mai mare incluziune socială și economică și o reducere a inegalităților vor reduce izolarea unor categorii ale populației.

Guvernele și instituțiile trebuie să își continue eforturile de promovare a colaborării internaționale, sprijinind programe de instruire și formare și desfășurând elemente de poliție și militare în acele țări în care există organizații și mișcări teroriste, la cererea autorităților. Sistemele de control, inspecție și reglementare a fluxurilor economice trebuie, de asemenea, dezvoltate și consolidate pentru a evita finanțarea grupurilor extremiste, precum și pentru a consolida planurile de dezvoltare economică în aceste zone ale planetei.

BIBLIOGRAFIE

1. ANTON, C. *Avertizare șocantă. Teroriștii ISIS ar putea transforma COVID-19 într-o armă* https://stirileprotv.ro/stiri/international/avertizare-socanta-teroristii-isis-ar-putea-transforma-covid-19-intr-o-arma.html (accesat 12.03.2021).

2. ANTÚNEZ, J. C. *Terrorismo en la era del COVID: un analisis multidimensional.* https://global-strategy.org/terrorismo-en-la-era-del-covid-19-un-analisis-multidimensional/?fbclid=IwAR2YINQw1qz4N5XDXh7Sr7HT-1O-HYOcL_tI9BsL0sK20IDnxKrUnkb6YaA (accesat 12.03.2021).

3. VOICU, C. *Terorismul pe timpul pandemiei de COVID-19. Evoluții și previziuni*. Buletinul Universităţii Naţionale de Apărare „Carol I” file:///C:/Users/User/Downloads/912-Article%20Text-3472-1-1-20201015.pdf.

4. БЕЛЯЕВ, Д. *Терроризм в эпоху пандемии. Как коронавирус повлиял на безопасность* в мире? https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/8926009 (accesat 12.03.2021).

5. *В ООН отметили, что пандемия привела к росту террористических угроз*. :// https://www.interfax.ru/world/749531 (accesat 12.03.2021).

6. *Глава ООН: пандемия COVID-19 может привести к активизации террористической деятельности.* https://news.un.org/ru/story/2020/09/1385002 (accesat 12.03.2021).

7. *Пользуясь трудностями, связанными с пандемией, террористы и экстремисты действуют все активнее.* https://news.un.org/ru/story/2020/12/1392252 (accesat 12.03.2021).

8. ПОПЛАВСКИЙ, А. *Эффект пандемии: как коронавирус помогает террористам.* https://www.gazeta.ru/army/2020/04/11/13044979.shtml (accesat 12.03.2021).

9. *Эксперты опасаются усиления терроризма из-за коронавируса*. https://www.dw.com/ru/%D1%8D%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%8B-%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%8E%D1%82%D1%81%D1%8F %83%D1%81%D0%B0/a-53400489 (accesat 12.03.2021).

21.05.2021